

REGIONALNA IZBA OBRACHUNKOWA w Katowicach

ul. Grabowa 3
40-172 KATOWICE

e-mail: katowice@rio.gov.pl
NIP 954 10 26 139

tel. 0 32 60 44 900
fax 0 32 60 44 901

Znak: WA-023/120/23

Katowice, dnia 13 grudnia 2023 r.

Pan

Mariusz Wołosz

Prezydent Miasta

Bytom

Szanowny Panie Prezydencie,

W nawiązaniu do wniosku z dnia 25 października 2023 r. informuję, że stosowanie przepisów ustawy z dnia 8 marca 2013 r. o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1790) wówczas, gdy gmina występuje jako wierzyciel oraz wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 13 stycznia 2022 r. C-327/20 w tej sprawie, nasuwają wiele wątpliwości.

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w uzasadnieniu wyroku z dnia 13 stycznia 2022 r., C-327/20, wskazał, iż art. 2 pkt 1 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/7/UE z dnia 16 lutego 2011 r. w sprawie zwalczania opóźnień w płatnościach w transakcjach handlowych (Dz. U. UE L z dn. 23 lutego 2011 r., dalej: dyrektywa) nie pozwala na ustalenie czy transakcja, w której organ publiczny jest wierzycielem przedsiębiorstwa, wchodzi w zakres pojęcia „transakcji handlowej” w rozumieniu tego przepisu. Podkreślono przy tym, że art. 3 dyrektywy dotyczy jedynie transakcji między przedsiębiorstwami, natomiast pojęcie przedsiębiorstwa przyjęte w dyrektywie wyraźnie wyklucza, aby organ publiczny (rozumiany jako państwo, jednostki samorządu terytorialnego, podmioty prawa publicznego i związki złożone z jednej lub wielu takich jednostek lub z jednego lub wielu podmiotów prawa publicznego) mógł być objęty zakresem tego pojęcia jako wierzyciel względem przedsiębiorstwa. Ponadto na podstawie art. 4 dyrektywy państwa członkowskie zapewniają, aby wierzyciel był uprawniony do ustawowych odsetek za opóźnienie w płatnościach wyłącznie w ramach transakcji handlowych, w których organ publiczny jest dłużnikiem, nie zaś wierzycielem.

Po dokonaniu analizy wskazanych przepisów Trybunał Sprawiedliwości stwierdził, że jeżeli organ publiczny jest wierzycielem względem przedsiębiorstwa, sytuacja ta nie wchodzi w zakres pojęcia „transakcji handlowej” w rozumieniu art. 2 pkt 1 dyrektywy.

Odmienne stanowisko wyrażone zostało w piśmie p. Andrzeja Guzowskiego – Zastępcy Dyrektora Departamentu Doskonalenia Regulacji Gospodarczych Ministerstwa Rozwoju i Technologii Znak: DDR-III.0212.144.2023 z dnia 18 maja 2023 r., zgodnie z którym w ustawie definicja transakcji handlowej nie wyłącza ze swojego zakresu umów, w których jednostka samorządu terytorialnego występuje w roli wierzyciela – z wyjątkiem art. 3 ust. 3, kiedy umowa jest zawarta pomiędzy jednostkami sektora finansów publicznych. Regionalna Izba Obrachunkowa w Katowicach stanowisko powyższe uwzględniała dotychczas w swoich wyjaśnieniach.

Mając jednak na uwadze powstałe wątpliwości co do istnienia podstaw prawnych do dochodzenia przez jednostkę samorządu terytorialnego, będącą wierzycielem wobec przedsiębiorcy, należności z tytułu rekompensaty, o której mowa w art. 10 ustawy oraz odsetek ustawowych za opóźnienie w transakcjach handlowych określonych w ustawie oraz pojawiające się orzecznictwo sądów powszechnych w przedmiotowej sprawie, obecnie Izba skłania się do poglądu, że jednostki te nie mają obowiązku naliczania i dochodzenia wskazanych należności i odsetek.

W sytuacji, gdyby jednostka samorządu terytorialnego zdecydowała się jednak na ustalenie i pobranie przedmiotowych należności, winna mieć na uwadze ewentualne działania podjęte przez dłużnika celem ich wyegzekwowania na drodze sądowej. Biorąc pod uwagę wiążący charakter dokonanej w wyroku Trybunału Sprawiedliwości wykładni przepisów, istnieje potencjalne ryzyko oddalenia powództwa na tej podstawie przez krajowe sądy powszechne, a w konsekwencji narażenia na poniesienie kosztów postępowań sądowych.

Ponadto informuję, że mając na uwadze treść art. 25aa ustawy z dnia 7 października 1992 r. o regionalnych izbach obrachunkowych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1325) Krajowa Rada Regionalnych Izb Obrachunkowych w celu zapewnienia jednolitości udzielanych przez izby wyjaśnień w sprawach dotyczących stosowania przepisów o finansach publicznych wystąpi do Ministra Finansów celem uzgodnienia jednolitego stanowiska.

Po wypracowaniu, zostanie ono Państwu niezwłocznie przesłane.

Z poważaniem,

Prezes Regionalnej Izby Obrachunkowej
w Katowicach

Daniel Kołodziej Elektronicznie podpisany przez
Daniel Kołodziej
Data: 2023.12.13 14:58:42 +01'00'